

EIOPA-17/651
4. lokakuuta 2017

**Vakuutusten tarjoamisesta annetun
direktiivin nojalla annettavat ohjeet
vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista,
joihin liittyviä riskejä asiakkaan on
vaikea ymmärtää tuotteiden rakenteen
vuoksi**

Johdanto

- 1.1. Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/79/EY kumoamisesta 24 päivänä marraskuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1094/2010, jäljempänä 'EIOPA-asetus'¹, 16 artiklan ja vakuutusten tarjoamisesta 20 päivänä tammikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 (uudelleenlaadittu), jäljempänä 'direktiivi vakuutusten tarjoamisesta'², 30 artiklan 7 ja 8 kohdan mukaan EIOPA antaa ohjeita rakenteeltaan sellaisten vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden arvioinnista, joista asiakkaan on vaikea ymmärtää niihin liittyviä riskejä vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitetulla tavalla, sekä sellaisten vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden arvioinnista, jotka luokitellaan yksinkertaisiksi sovellettaessa kyseisen direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan ii alakohtaa ottaen huomioon, että tämä luokittelu perustuu myös arviointiin siitä, onko tuote rakenteeltaan sellainen, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä.
- 1.2. Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan vakuutusedustajan tai -yrityksen on vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen myynnin yhteydessä yleensä arvioitava, soveltuuko kyseinen tuote tai onko se asianmukainen asiakkaalle. Direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa sallitaan jäsenvaltioiden poikkeavan näistä velvollisuuksista. Niiden ei tarvitse vaatia soveltuvuuden tai asianmukaisuuden määrittelyä vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen tarjoamisen yhteydessä, jos eri edellytykset täyttyvät. Tämän tyyppisestä myynnistä käytetään usein nimitystä "execution-only" (pelkkä toimeksiantojen toteuttaminen), koska siinä toteutetaan pelkästään liiketoimi ilman neuvontaa tai asiakkaan henkilökohtaisen tilanteen arviointia. Direktiivin 20 artiklan 1 kohdan mukaan vakuutusten tarjoajan on kuitenkin määritettävä asiakkaan vaatimukset ja tarpeet.
- 1.3. Yksi vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa määritellyistä edellytyksistä eli sen määrittäminen, voidaanko vakuutusmuotoista sijoitustuotetta tarjota execution-only-myyntinä, liittyy vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen monimutkaisuuteen. Arviointi perustuu niiden rahoitusvälineiden luonteeseen, joihin vakuutusmuotoisesta sijoitustuotteesta aiheutuva sijoitusriski liittyy, sekä asiakkaan kanssa tehdyn vakuutussopimuksen rakenteeseen (direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohta). Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 7 ja 8 kohdan mukaan EIOPALLA on valtuudet laatia ohjeet monimutkaisuuden ja yksinkertaisuuden arvioinnista.
- 1.4. Niiden rahoitusvälineiden monimutkaisuus, joihin vakuutusmuotoisesta sijoitustuotteesta aiheutuva sijoitusriski liittyy, riippuu rahoitusvälineiden markkinoista 15 päivänä toukokuuta 2014 annetussa direktiivissä 2014/65/EU (uudelleenlaadittu), jäljempänä 'MiFID II'³, esitetyistä säännöksistä. Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan erotetaan toisistaan vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet, joista aiheutuva sijoitusriski liittyy ainoastaan MiFID II:n mukaisesti yksinkertaisina pidettäviin rahoitusvälineisiin, ja muut yksinkertaiset vakuutusmuotoiset sijoitustuotteet.

¹ EUVL L 331, 15.12.2010, s. 48–83.

² EUVL L 26, 2.2.2016, s. 19.

³ EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349.

- 1.5. Nämä ohjeet kattavat kaikenlaisien vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden arvioinnin. Huolimatta erosta, joka tehdään vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan i ja ii alakohdan välillä, on tärkeää varmistaa, että execution-only-myyntinä voidaan myydä vain sellaisia vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita, joihin liittyvät riskit asiakkaan on helppo ymmärtää. Ohjeissa käsitellään pääasiassa sellaisten sopimusrakenteiden tai ominaisuuksien tunnistamista, joiden vuoksi asiakkaan voi olla vaikea ymmärtää vakuutusmuotoiseen sijoitustuotteeseen liittyviä riskejä. Sen lisäksi ohjeissa käsitellään eräitä muita kysymyksiä, jotka liittyvät vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden monimutkaisuuden arviointiin.
- 1.6. Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat tällä alueella ylläpitää tai ottaa käyttöön tiukempia kansallisia säännöksiä kuluttajien suojelemiseksi, kun otetaan huomioon vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin vähimmäistason yhdenmukaistamistavoite sekä se, että asiakkaat eivät etenkään execution-only-myyntin yhteydessä kuulu eräiden asiaan liittyvien liiketoiminnan menettelytapasääntöjen antaman suojan piiriin.
- 1.7. EIOPA on ohjeiden laatimisen aikana ottanut huomioon muita menettelytapasääntöjen alan asiaan liittyviä sääntelyvaatimuksia. Niihin kuuluu vähittäismarkkinoille tarkoitettuja paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita (PRIIP-tuotteita) koskevista avaintietoasiakirjoista 26 päivänä marraskuuta 2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) No 1286/2014⁴.
- 1.8. Lisäksi EIOPA on ottanut huomioon ESMAn⁵ toimet, jotka liittyvät rakenteeltaan sellaisten rahoitusvälineiden arviointiin, että asiakkaan on vaikea ymmärtää niihin liittyviä riskejä. Tämä osoittaa, että on tärkeää estää sääntelyn katvealueiden hyväksikäyttö, kuten vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin johdanto-osan 56 kappaleessa todetaan, ottaen samalla huomioon vakuutus sopimusten erityisluonne.
- 1.9. Nämä ohjeet osoitetaan kansallisille toimivaltaisille viranomaisille jäsenvaltiossa, joka on päättänyt soveltaa vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeusta. Vaikka joissakin säännöksissä kuvataan velvoitteita, joita vakuutusyritysten ja -edustajien on noudatettava, tätä asiakirjaa ei pidä tulkita siten, että siinä asetettaisiin suoria vaatimuksia kyseisille finanssilaitoksille. Finanssilaitosten on noudatettava niitä valvovan kansallisen toimivaltaisen viranomaisen soveltamaa valvonta- tai sääntelykehystä.
- 1.10. Näitä ohjeita varten on tehty seuraava määritelmä:
- "Execution-only-myyntillä" tarkoitetaan vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan mukaista vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tarjoamista.
- 1.11. Jos jotakin termiä ei ole määritelty näissä ohjeissa, sillä on sama merkitys kuin säädöksissä, joihin on viitattu johdantokappaleessa.
- 1.12. Ohjeita aletaan soveltaa käännettyjen versioiden julkaisemispäivästä alkaen.

⁴ EUVL L 352, 9.12.2014, s. 1.

⁵ Ks. esimerkiksi MiFID II:n 25 artiklan 10 kohdassa oleva valtuutus, jonka perustella ESMA on antanut monimutkaisia velkainstrumentteja ja strukturoituja talletuksia koskevat [ohjeet](#).

Osa 1: Vaatimukset, joita sovelletaan sopimuksiin, joista aiheutuva sijoitusriski liittyy ainoastaan MiFID II:n mukaisesti yksinkertaisina pidettäviin rahoitusvälineisiin (vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan i alakohta)

Ohje 1 – Sijoitusriski

1.13. Vakuutusedustajan tai vakuutusyrityksen olisi varmistettava, että vakuutusmuotoisesta sijoitustuotteesta aiheutuva sijoitusriski liittyy ainoastaan direktiivin 2014/65/EU mukaisesti yksinkertaisina pidettäviin rahoitusvälineisiin. Tällaisiin yksinkertaisiin rahoitusvälineisiin kuuluvat vain seuraavat välineet:

- (a) MiFID II:n 25 artiklan 4 kohdan a alakohdassa määritellyt välineet
- (b) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU täydentämisestä sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten, toiminnan harjoittamisen edellytysten ja kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/565 57 artiklassa esitetyt perusteet täyttävät välineet
- (c) välineet, joita ei pidetä monimutkaisina monimutkaisista velkainstrumenteista ja strukturoiduista talletuksista annettujen ESMAn ohjeiden mukaisesti⁶.

Ohje 2 – Sopimuksen ominaisuudet, jotka koskevat muutoksia sopimuksen luonteeseen ja vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen takaisinostomahdollisuuksia

1.14. Jos sopimus sisältää jonkin seuraavista ominaisuuksista, vakuutusyrityksen tai edustajan olisi pidettävä sitä rakenteeltaan sellaisena, että siihen liittyviä riskejä on vaikea ymmärtää:

- (a) se sisältää sellaisen lausekkeen, ehdon tai perusteen, jonka perusteella vakuutusyritys voisi oleellisesti muuttaa vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen luonnetta, riskiä tai korvausprofiilia
- (b) siinä ei anneta mahdollisuuksia vakuutusmuotoisen sijoitustuotteen takaisinostoon tai muunlaiseen rahaksi muuttamiseen arvoon, joka on asiakkaan saatavilla
- (c) vaikka takaisinosto olisi teknisesti mahdollinen, suorat tai epäsuorat palvelumaksut voivat aiheuttaa kohtuutonta haittaa asiakkaalle, koska maksut ovat suhteettomia takaisinoston vakuutusyritykselle aiheuttamiin kustannuksiin nähden.

Ohje 3 – Sopimuksen ominaisuudet, jotka koskevat maturiteetti- tai takaisinostoarvoa tai kuolemantapauskorvausta

1.15. Vakuutusedustajan tai vakuutusyrityksen olisi arvioitava niiden mekanismien vaikutukset, jotka määrittävät maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen, ja sitä, onko asiakkaan niiden vuoksi vaikea ymmärtää tuotteisiin liittyviä riskejä, paitsi siinä tapauksessa, että nämä

⁶ päivätty 4. helmikuuta 2016 (ESMA/2015/1787).

mekanismit perustuvat suoraan kansalliseen lainsäädäntöön, jolla pyritään erityisesti turvaamaan asiakkaiden edut.

1.16. Arvioinnissa on otettava huomioon, että jos sopimus sisältää jonkin jäljempänä luetelluista ehdoista, vakuutusyrityksen tai -edustajan olisi pidettävä sitä rakenteeltaan sellaisena, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä:

(a) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus riippuu vakuutusyrityksen asettamista muuttuvista tekijöistä, joiden vaikutuksia asiakkaan on vaikea ymmärtää

(b) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus perustuu erityyppisiin sijoitusriskeihin tai strategioihin, joiden yhteisvaikutusta asiakkaan on vaikea ymmärtää

(c) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus saattavat vaihdella usein tai merkittävästi eri ajankohtina sopimuksen voimassaoloaikana joko siksi, että tietyt ennalta määritetyt kynnysehdot täyttyvät tai siksi, että tietyt ajankohdat saavutetaan. Tällä ei tarkoiteta harkinnanvaraisten lisätujen maksamisesta johtuvia maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen muutoksia.

(d) sopimukseen sisältyy taattu maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus, joka edellyttää sellaisten ehtojen tai määräaikojen täyttymistä, joiden vaikutuksia asiakkaan on vaikea ymmärtää. Tällä ei tarkoiteta harkinnanvaraisten lisätujen maksamisesta johtuvia taatun maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen muutoksia.

Ohje 4 – Sopimuksen ominaisuudet, jotka koskevat kuluja

1.17. Kun vakuutusyritys tai -edustaja arvioi, onko sopimus rakenteeltaan sellainen, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä, sen olisi määritettävä, onko asiakkaan todennäköisesti helppo ymmärtää, mitä kuluja hänelle aiheutuu ja erityisesti, millä ehdoilla kulut voivat muuttua merkittävästi sopimuksen voimassaoloaikana esimerkiksi sijoitusten tuottavuuden perusteella.

1.18. Jos kulut perustuvat suoraan kansalliseen lainsäädäntöön, jonka tavoitteena on erityisesti asiakkaiden etujen turvaaminen, niitä ei olisi pidettävä rakenteeltaan sellaisina, että asiakkaan on vaikea ymmärtää niihin liittyviä riskejä.

Ohje 5 – Vakuutus sopimuksen edunsaajaa koskevat sopimusehdot

1.19. Jos sopimusehdoissa annetaan asiakkaalle mahdollisuus käyttää sopimussuhteen päättyessä edunsaajana olevan henkilön määrittelyyn (edunsaajalauseke) vakiosanamuodosta poikkeavaa sanamuotoa, joka voi aiheuttaa ongelmia edunsaajan yksilöimisessä ja jonka vuoksi edunsaajan voi olla vaikea tosiasiallisesti saada korvaussummaa vakuutuksenottajan kuoltua, vakuutusedustajan tai -yrityksen olisi pidettävä rakennetta sellaisena, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä.

Osa 2: Vaatimukset, joita sovelletaan muihin yksinkertaisiin vakuutusmuotoisiin sijoitustuotteisiin (vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan a alakohdan ii alakohta)

Ohje 6 – Sopimuksen ominaisuudet, jotka koskevat maturiteetti- tai takaisinostoarvoa tai kuolemantapauskorvausta

- 1.20. Vakuutusedustajan tai vakuutusyrityksen olisi arvioitava niiden mekanismien vaikutukset, jotka määrittävät maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen, ja sitä, onko asiakkaan niiden vuoksi vaikea ymmärtää tuotteisiin liittyviä riskejä, paitsi siinä tapauksessa, että nämä mekanismit perustuvat suoraan kansalliseen lainsäädäntöön, jolla pyritään erityisesti turvaamaan asiakkaiden edut.
- 1.21. Arvioinnissa on otettava huomioon, että jos sopimus sisältää jonkin seuraavista ehdoista, vakuutusyrityksen tai -edustajan olisi pidettävä sitä rakenteeltaan sellaisena, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä:
- (a) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus riippuu vakuutusyrityksen asettamista muuttuvista tekijöistä, joiden vaikutuksia asiakkaan on vaikea ymmärtää
 - (b) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus perustuu erityyppisiin sijoitusriskeihin tai strategioihin, joiden yhteisvaikutusta asiakkaan on vaikea ymmärtää
 - (c) maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus saattavat vaihdella usein tai merkittävästi eri ajankohtina sopimuksen voimassaoloaikana joko siksi, että tietyt ennalta määritetyt kynnysehdot täyttyvät tai siksi, että tietyt ajankohdat saavutetaan. Tällä ei tarkoiteta harkinnanvaraisten lisätujen maksamisesta johtuvia maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen muutoksia.
 - (d) sopimukseen sisältyy taattu maturiteetti- tai takaisinostoarvo tai kuolemantapauskorvaus, joka edellyttää sellaisten ehtojen tai määräaikojen täyttymistä, joiden vaikutuksia asiakkaan on vaikea ymmärtää. Tällä ei tarkoiteta harkinnanvaraisten lisätujen maksamisesta johtuvia taatun maturiteetti- tai takaisinostoarvon tai kuolemantapauskorvauksen muutoksia.

Ohje 7 – Sopimuksen ominaisuudet, jotka koskevat kuluja

- 1.22. Kun vakuutusyritys tai -edustaja arvioi, onko sopimus rakenteeltaan sellainen, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä, sen olisi määritettävä, onko asiakkaan helppo ymmärtää, mitä kuluja hänelle aiheutuu ja erityisesti, millä ehdoilla kulut voivat muuttua merkittävästi sopimuksen voimassaoloaikana esimerkiksi sijoitusten tuottavuuden perusteella.
- 1.23. Jos kulut perustuvat suoraan kansalliseen lainsäädäntöön, jonka tavoitteena on erityisesti asiakkaiden etujen turvaaminen, niitä ei olisi pidettävä rakenteeltaan sellaisina, että asiakkaan on vaikea ymmärtää niihin liittyviä riskejä.

Ohje 8 – Vakuutus sopimuksen edunsaajaa koskevat sopimusehdot

- 1.24. Jos sopimusehdoissa annetaan asiakkaalle mahdollisuus käyttää sopimussuhteen päättyessä edunsaajana olevan henkilön määrittelyyn (edunsaajalauseke) vakiosanamuodosta poikkeavaa sanamuotoa, joka voi aiheuttaa ongelmia edunsaajan yksilöimisessä ja jonka vuoksi edunsaajan voi olla vaikea tosiasiallisesti saada korvaussummaa vakuutuksenottajan kuoltua, vakuutusedustajan tai -yrityksen olisi pidettävä sitä rakenteeltaan sellaisena, että asiakkaan on vaikea ymmärtää siihen liittyviä riskejä.

Noudattamista ja ilmoittamista koskevat säännöt

- 1.25. Tämä asiakirja sisältää EIOPA-asetuksen 16 artiklan mukaisesti annettuja ohjeita. EIOPA-asetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten ja finanssilaitosten on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan ohjeita ja suosituksia.
- 1.26. Toimivaltaisten viranomaisten, jotka noudattavat tai aikovat noudattaa näitä ohjeita, tulisi sisällyttää ne sääntely- tai valvontakehykseensä asianmukaisella tavalla.
- 1.27. Toimivaltaisten viranomaisten on kahden kuukauden kuluessa käännettyjen versioiden laatimisesta vahvistettava EIOPALLE noudattavatko tai aikovatko ne noudattaa näitä ohjeita, sekä ilmoitettava perustelut, jos ne eivät noudata tai aio noudattaa ohjeita.
- 1.28. Mikäli vastausta ei saada määräaikaan mennessä, toimivaltaisten viranomaisten katsotaan jättäneen noudattamatta ilmoittamisvelvollisuutta, ja siitä ilmoitetaan.
- 1.29. Ilmoitusta EIOPALLE ei vaadita toimivaltaisilta viranomaisilta niistä jäsenvaltioista, jotka eivät ole päättäneet soveltaa vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeusta.

Tarkistuksia koskeva loppusäännös

- 1.30. Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin 30 artiklan 7 ja 8 kohdan mukaisesti EIOPAn on tarkistettava nämä ohjeet ja saatettava ne määräajoin ajan tasalle.